

Internetconsultatie frequentieveiling 3,5 GHz.

De Stichting EHS heeft reeds bij de aanpassing van het beleid betreffende het gebruik van de 3,5 GHz frequentie band bezwaar gemaakt tegen het voornemen om deze frequentieband te gaan gebruiken voor algemene mobiele communicatie. In 2021 maakte we bezwaar tegen het veilen van de frequenties en dit doen wij bij deze opnieuw.

Het Ministerie van EZK beweert het voorzorgsprincipe toe te passen door toepassing van de ICNIRP blootstellingslimieten. ICNIRP zelf geeft echter aan alleen de zien op opwarming en acute effecten. Ook [de uitspraak van de Raad van State](#) impliceert dat de ICNIRP blootstellingslimiet niet volstaat. EZK is wettelijk verplicht het voorzorgsprincipe toe te passen. Op basis van de wetenschappelijke feiten dat ver onder de huidige limieten reeds biologische en ziekmakende effecten optreden die voor een belangrijk deel niet acuut zijn, maar na enige tijd van blootstelling optreden, is voorzorg noodzakelijk.

In december 2022 werd aan de Tweede Kamer de petitie Stop 5G aangeboden met bijna 52.500 ondertekenaars.

In de bijlage onder deze bijdrage aan de internetconsultatie heb ik een overzicht opgenomen van de traagheid waarmee overheden in het verleden zijn omgegaan met nieuwe milieurisico's. De tabel geeft aan dat, gerekend vanaf de eerste indicaties in wetenschappelijke rapporten van ongewenste bijeffecten van nieuwe milieubelastingen, het tot ruim 100 jaar kan duren voordat effectieve maatregelen worden genomen. De conclusie hieruit kan geen andere zijn, dan dat overheden structureel verkeert omgaan met de benutting van wetenschappelijk kennis. Er wordt nog steeds gewacht totdat onomstotelijk algemeen geaccepteerd wetenschappelijk bewijs beschikbaar is van schadelijkheid. De voorzichtige waarschuwing van de Gezondheidsraad tegen 5G werd in 2020 door EZK ter zijde geschoven. De waarschuwingen van het Staatstoezicht der Mijnen voor aardbevingen in Groningen werden terzijde geschoven. De waarschuwingen voor gezondheidsschade door Hoogovens werd ter zijde geschoven. De gezondheidsrisico's van vliegtuigbeladers op Schiphol worden genegeerd. Onze aanhoudende waarschuwingen sinds 2007 voor gezondheidseffecten van Elektromagnetische Velden worden genegeerd. Wanneer gaat u luisteren?

De overwegingen van bezwaar tegen verdere uitbreiding van mobiele communicatie zonder adequate wetenschappelijke onderbouwing van het ontbreken van gevaar voor de gezondheid, zijn nog steeds van toepassing. De wetenschappelijke bewijzen dat mens en natuur schade ondervinden van mobiele communicatie stapelen zich op.

De Stichting EHS richt zich primair op de belangen van mensen die gevoelig zijn voor draadloze communicatie. Echter ook voor de bevolking in het algemeen zijn de gezondheidseffecten hiervan in wetenschappelijk onderzoek, onacceptabel groot. Korthedshalve verwijs ik graag naar de argumenten die we eerder hebben ingebracht bij [internetconsultaties](#) betreffende gezondheidsrisico's van elektromagnetische velden (EMV).

Stichting EHS ziet zich hierin gesteund door het European Parliament Panel for the Future of Science and Technology (STOA). Daarbij wijzen wij erop dat de conclusies van STOA en de daaraan verbonden oproep tot een moratorium op 5G de risico's betrekking heeft op biologische effecten van EMV beneden de maximale blootstellingslimieten. Dit i.t.t de heersende opvatting van de overheid dat alleen rekening gehouden hoeft te worden met risico's op opwarming door EMV.

De Stichting EHS, als vertegenwoordiger van de elektrogevoeligen, bepleit bescherming van deze mensen en wil daarom uitstel van het gebruik van 3,5 GHz totdat er wetenschappelijk onomstreden is vastgesteld door onafhankelijke wetenschappers dat er geen negatieve gezondheidseffecten zijn. Wij willen onverkorte toepassing van het voorzorgsprincipe.

Bij iedere nieuwe consultatie op het gebied van de telecommunicatie zijn er weer nieuwe wetenschappelijke bevindingen die wijzen op gezondheidseffecten. We noemen bijvoorbeeld de

[publicatie van Davis et al](#), met een focus op de risico's van mobiele communicatie voor kinderen, prof. John William Frank Electromagnetic fields, [5G and health: what about the precautionary principle?](#), waarin hij oproept tot toe toepassing van het voorzorgprincipe. En de meta-analyse van wetenschappelijk onderzoek van voormalig WHO-adviseur [Christopher J Portier](#) "In my opinion, RF exposure probably causes gliomas and neuromas and, given the human, animal and experimental evidence, I assert that, to a reasonable degree of scientific certainty, the probability that RF exposure causes gliomas and neuromas is high." Het is van belang dat de ontwikkeling van de wetenschappelijke inzichten serieus worden genomen, evenals de ervaringen van burgers die vaststellen kwetsbaar te zijn voor de huidige niveaus van straling. De gevaren worden door het Ministerie tot nu genegeerd, zelfs waar de Gezondheidsraad (GR) daar nadrukkelijk op wijst.

De GR is in 2020 door de Tweede Kamer om advies gevraagd over 5G en gezondheid. Dit advies van de GR over 5G is gebaseerd op een globale meta-analyse van studies op dit terrein. Een diepgaande inhoudelijke beoordeling van de individuele onderzoeken heeft echter vooralsnog niet plaatsgevonden. Veel van de beschikbare onderzoeken en daarbij veel van het werk van wetenschappers die over negatieve effecten van EMV juist de alarmbel luiden, zijn helaas niet in deze globale studie van de GR betrokken. Desalniettemin geeft de Gezondheidsraad (GR) in haar advies aan dat een reeks gezondheids- en biologische effecten ook beneden de huidige blootstellingslimieten mogelijk zijn en één effect zelfs waarschijnlijk genoemd: Elektrische activiteit van de hersenen. Met nadruk wijzen we erop dat de GR in zijn onderzoek ook heeft vastgesteld dat bijna alle onderzoeken naar oxidatieve stress als uitkomst hebben dat de onderzochte dieren ongunstige effecten/hoger risico ondervinden. Algemeen erkend is dat oxidatieve stress de basis vormt voor tal van ziekten. In de band van 2,2 -5.0 GHz betrof dit 80% van de onderzoeken. Wanneer dit resultaat gevonden zou worden bij een chemische stof, zou dit meteen leiden tot consequenties voor de wijze waarop en de omstandigheden waaronder die stof mag worden toegepast. Wanneer het medicijnen zou betreffen, zou markttoelating afgekeurd worden. Wij maken bezwaar tegen de toelatingscriteria die bij EMV worden toegepast. Dit bezwaar is in lijn met uitspraken van Prof. Kromhout, voorzitter van de Commissie EMV van de GR.

Wij wijzen ook op de uitspraak van Fiorella Belpoggi van het Ramazzini instituut tijdens de [presentatie van 31 mei 2021 van de uitkomsten van het STOA onderzoek](#) voor het Europese Parlement. Zij benadrukt dat de gevaren groter zijn wanneer we zwangere vrouwen, embryo's, foetussen en kinderen aan EMV blootstellen. Deze uitspraak baseert zij o.a. op het verschil in uitkomst van onderzoeken aan ratten. Het kankerrisico blijkt substantieel groter te zijn wanneer ratten ook tijdens de embryonale fase aan EMV zijn blootgesteld.

De conclusies van het [European Parliament Panel for the Future of Science and Technology \(STOA\)](#) zijn, dat aan 5G ongewenste gezondheidsrisico's zijn verbonden die nader onderzoeken vergen alvorens 5G kan worden toegepast. Een moratorium wordt noodzakelijk geacht.

We wijzen u ook op de [nieuwsbrief van Januari 2021](#) van BERENIS, de Zwitserse expertgroep op het gebied van EMV en NIR, die werd ingesteld door de Zwitserse overheid. Deze expertgroep concludeert dat EMV oxidatieve stress veroorzaakt en dat het natuurlijke beschermingsmechanisme daartegen tekort kan schieten bij zeer jonge, oude en andere kwetsbare en zieke mensen die om allerlei redenen onvoldoende kunnen corrigeren voor deze aanval op hun lichaam. Ze stellen dat oxidatieve stress kan leiden tot vele ziektes, zoals kanker, diabetes, aangeboren misvormingen, neurologische degeneraties. Zwitserland heeft daarom gekozen voor lagere blootstellingslimieten dan ICNIIRP aanbeveelt en past het voorzorgsprincipe toe.

De GR zegt geen inhoudelijk advies te kunnen geven over de hogere frequentie 26 GHz bij gebrek aan onderzoeken en raadt de benutting daarvan af. Het was logisch geweest als de GR op dezelfde gronden ook de benutting van 3,5 GHz had afgewezen. Van deze specifiek 3,5 GHz frequentie werd immers ook geen enkel onderzoek gevonden. De GR raadt het gebruik van 3,5 GHz echter niet af omdat er in de praktijk van het huidige gebruik van Wifi geen schadelijke effecten zouden worden ervaren. Deze conclusie is echter niet juist. Stichting EHS wijst erop dat elektrogevoeligen

onwel worden van tal van frequenties, waaronder 3,5 GHz en zij vermijden die.

Stichting EHS brengt onder uw aandacht dat EHS als neurologische ziekte wordt gezien door [professor D.Belpomme en P.Irigaray](#). Zij concluderen in hun door de GR gemiste onderzoek dat EHS een neurologische ziekte is die optreedt bij blootstelling aan EMV bij veldintensiteiten die veel lager liggen dan de ICNIRP-blootstellingslimieten. Die ziekte is objectief vast te stellen met hersenscans in combinatie met bepaalde biomarkers in het bloed. De ziekte blijkt niet reversibel. Mensen met EHS dienen buiten de EMV te verblijven om verergering van de ziekte te voorkomen. Dit wordt gezegd op grond van onderzoek aan en behandeling van meer dan 2000 mensen met EHS. Zie in dit licht o.a. ook de publicatie van [M.Havas](#) die eveneens niet in het advies van de Gezondheidsraad werd betrokken. Of de publicatie van [Stein en Udasin](#).

Stichting EHS wijst de benutting van 3,5 GHz dan ook af ter bescherming van de elektrogevoeligen en roept daarnaast, evenals STOA van het Europees Parlement, in het belang van ook de algemene volksgezondheid op tot een moratorium op 5G, totdat onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek voldoende aantoont dat toepassing niet schadelijk is.

Rob van der Boom

Voorzitter Stichting EHS

Bijlage

Overzicht van milieuonderwerpen met trage reactie van overheden

Late lessons Onderwerp	Eerste Early Warning	Jaar van Effective Risiko beperking Action	Verloren jaren
Straling	1896	1961-96	65-100
Benzeen	1897	1978 (benzeen uit consumenten producten)	81
Asbest	1898	1999, EU ban in 2005	101-107
PCBs	1899	1970-80 (EU en US beperkingen; Uitfasering 2010)	Ca. 100
Halonen, ozon laag	1974	1987-2010	10-30
Des hormoon	1938	1971-85	33-47
SO2	1952 (Longen) 1968 (Meren)	1979-2001	27-58

MTBE in benzine ter vervanging van lood	1960	2000 (ongewenst in Denemarken/Californië)	40+
Vervuiling great lakes	1962/63	1970 verbod op DDT, na 2000 debat over andere stoffen	10- ??
TBT in anti-aangroei	1976-81 (instorten oesterkweek in Frankrijk)	1982-87 (Fr, VK, Antlantic, 2008 globaal verbod	6-32
Rundvlees hormoon	1972/73	1988 (EU, VS niet)	16+
Gekke koeien ziekte	1979-86	1989 gedeeltelijk verbod 1996 totaal verbod	10-17
antimicrobiële middelen ter bevordering van groei	1969	1999 (EU ban)	30